

НОВІ ФОРМАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Просьяник Л. Ф.¹, Бойко П. С.¹, Цубанова Н. А.²

¹Вінницька обласна асоціація фармацевтів «СUM DEO (З Богом)», м. Вінниця, Україна

²Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Безсумнівно, пріоритетним об'єктом при розбудові сучасного громадянського суспільства є громадянин тобто споживач, пацієнт. На жаль, інтереси пересічного громадянина сьогодні знаходяться далеко не на першому місці в силу через те, що як держава, так і фармацевтична сфера знаходиться в стані системної кризи, в наслідок економічної стагнації, про що неодноразово зазначають державні та громадські діячі.

Останнім часом, спостерігаються негативні тенденції в фармацевтичній сфері, як наприклад, це хаотичне відкриття нових аптек. Державні аптеки яких залишилися одиниці фактично втратили будь-яку допомогу від держави і не в змозі конкурувати з приватними або комунальними аптечними мережами. Така «практика» стала причиною того, що вони працюють майже у збиток, намагаючись зберегти ліки для пільгових категорій населення. Виходячи з цих та інших очевидних проблем, фармацевтична спільнота повинна серйозно задуматись над тим, як розпочати позитивні зміни, реформи в фармації, як адаптувати її до міжнародних, європейських стандартів до яких прагне Україна.

Враховуючи досвід успіху фармацевтичної галузі розвинених країн, який значною мірою пов'язаний із функціонуванням сильної фармацевтичної спільноти і професійним самоврядуванням – основою якого є громадські організації, ми зобов'язані використати кращий досвід і кращі практики у себе. В той же час системне обґрунтування правового забезпечення діяльності фармацевтичного самоврядування гальмується через відсутність: умов для розвитку саморегулювання професійної діяльності фармацевтів; правового статусу і повноважень громадських фармацевтичних організацій; вітчизняного досвіду забезпечення передачі чи делегування повноважень від державного органу до громадської організації фармацевтичного самоврядування. Отже, розробка та впровадження системи суспільного регулювання фармацевтичної діяльності під керівництвом фармацевтичної саморегульованої організації при збереженні державою певних регуляторних функцій призведе до передачі такій організації значної частини відповідальності за ефективність діяльності фармгалузі.

Фармацевтичні громадські організації в Україні на сучасному етапі (при зацікавленості і волі органів державної влади та внесенні відповідних змін до діючого законодавства) можуть взяти на себе деякі функції, які не відносяться до безумовно контрольних органів державного управління. Це сприятиме збільшенню можливостей державних органів для більш ефективного управління фармацевтичною галуззю. Європейський досвід засвідчує, що формування і функціонування сучасного фармацевтичного ринку можливо тільки за умов співпраці між громадськими організаціями та державною структурою. При цьому сторони мусять мати чіткі і зрозумілі завдання, функції, структуру, партнерські відносини.

Сьогодні є очевидним, що громадська свідомість, громадська ініціатива, громадянське суспільство набирає обертів. Офіційно в Україні зареєстровано більше п'ятдесяти громадських фармацевтичних організацій. Стає зрозумілим, що громадянське суспільство випереджає державні органи і структури які не завжди зацікавлені в реформуванні галузі, зволікають, гальмують а інколи і саботують ініціативу громадськості. Необхідність впровадження фармацевтичного самоврядування на державному і регіональному рівні спонукає нас рухатись вперед, шукати шляхи об'єднання, побудови фармацевтичного громадянського суспільства.

Для фармацевтів та провізорів, що безпосередньо працюють з людьми, спілкуються

з іншими громадськими організаціями є очевидним, що громадські фармацевтичні організації мають близькі але разом з тим різні і відмінні цілі і завдання. Перш за все фармація, як соціально відповідальна сфера має бути консолідованою, сформованою за однаковими стандартами. Соціальна значимість фармації посилюється тим, що вона торкається кожного жителя нашої країни. В Україні вже зроблені перші кроки на шляху до професійного фармацевтичного самоврядування. Фармацевтичний ринок України за останні роки накопичив певний досвід проведення діалогу між суб'єктами ринку так і з регуляторними органами. Багато асоціацій, спілок, організацій працюють в цьому напрямку, але вони діють локально, не узгоджено, без врахування думки, і позиції інших. Першим кроком на шляху до розвитку професійного самоврядування стала розробка і прийняття Етичного кодексу фармацевтичних працівників, який ставив за мету об'єднати фармацевтичну спільноту на морально-етичних засадах. Другий вагомий крок, це підготовлений і зареєстрований в Парламенті проект Закону України «Про фармацевтичне самоврядування» в чому є заслуга громадської організації «Всеукраїнська фармацевтична палата». Вочевидь важливим кроком є VIII Національний з'їзд фармацевтів України, на якому також приділяється значна увага питанню, щодо фармацевтичного самоврядування.

Кожна громадська організація задовольняє свої специфічні соціальні інтереси й потреби, які може реалізувати її член, лише в її межах. На сучасному етапі до основних завдань фармацевтичних громадських організацій в Україні відноситься: співробітництво та координація діяльності з органами державного управління, професійними спілками й іншими організаціями для забезпечення представництва і захисту своїх членів; участь у формуванні та реалізації соціально-економічної політики в системі охорони здоров'я та фармацевтичній галузі; захист прав; участь на безоплатній основі в роботі громадських рад, атестаційних комісій, органів ліцензування тощо. Саме з цією метою і була створена 13 серпня 2014 року громадська організація Вінницька обласна асоціація фармацевтів «КУМ ДЕО», яка налагодила конструктивну співпрацю з Держлікслужбою України, Держлікслужбою у Вінницькій області, започаткувала професійну співпрацю з фармацевтичними організаціями Києва, Харкова, Дніпра, Житомира, Чернігова.

Важливим напрямком роботи асоціації фармацевтів «КУМ ДЕО» стала участь у внесенні пропозицій до центральних органів влади з метою вдосконалення нормативно – правової бази у фармацевтичній сфері. За два роки своєї діяльності асоціацією організовані курси підвищення кваліфікації для більше тисячі фахівців фармації, безкоштовні навчально-практичні семінари за участю професорсько-викладацького складу провідних вузів України, в яких взяли участь більше півтори тисячі фахівців. Ефективною формою роботи стало залучення членів асоціації, активних фармацевтичних працівників до проведення круглих столів на тему: «Якість ліків – запорука здоров'я нації», «Клінічний провізор – погляд в майбутнє», за підсумками яких були направленні відповідні пропозиції до центральних і місцевих органів влади. Діяльність асоціації широко висвітлюється в засобах масової інформації, наприклад, в щотижневику «АПТЕКА» надруковані статті «Фармацевти та провізори – ми потрібні людям !», «Настав час захистити себе». Асоціація входить до складу Громадської ради при Вінницькій обласній Раді, а її голова є членом комісії з питань охорони здоров'я, що дало можливість внести пропозиції до стратегії соціально-економічного розвитку Вінниччини до 2020 року. Основою діяльності асоціації є здійснення громадського контролю за діяльністю державних органів влади, що характеризує рівень її впливу на суспільно-політичне життя, забезпечує ефективний зв'язок між працівниками різних закладів фармацевтичної галузі, органами місцевого самоврядування і державного управління фармацією. Таким чином, питання впровадження фармацевтичного самоврядування у форматі взаємопов'язаних загальними інтересами регіональних фармацевтичних асоціацій є необхідною умовою сьогоdnішнього дня, і потребує підтримки громадськості як на регіональному так і на державному рівні.